

Velike ali majhne občine ?

Že je poteklo nekaj vode, odkar je g. F. K—n. načel to vprašanje. Čakal sem, da bo kakšna odlična kapaciteta iz vrst naših županov povedala svoje misli — zastonj.

V principu se strinjam z g. pisateljem. Majhne občine, kakršnih je mnogo po kamniškem okraju in še tudi ponekod drugod, s 300—400 prebivalci, naj bi res postavnim potom izginile s površja. Postavnim potom moram povdariti, ker drugače marsikje ne bo šlo. Prevelikih občin pa človek spet ne more biti vesel. Nekam najbolj prikladne bi bile občine, ki bi štele 2000—3000 prebivalcev. Malo manj ali malo več, zato se ne bomo prerekali.

G. F. K—n. je gledal občine s socialnega stališča in prišel do zaključka, da male občine le s težavo zmagujejo svoje socialne dolžnosti. Resnica. Če je treba enega samega bolnika dati v bolnico, pa že plačevalci davkov stokajo. V močnejših občinah se tako breme veliko manj čuti.

Še par besed z upravnega stališča.

Nekaj mučnega so po majhnih občinah občinske seje.

Vrše se običajno na županovem domu. Po hiši stopa oblastno mali županja, pri peči sedi županova Minka, na peči se preteguje županov sin. Za mizo pa možaki sivi prav modro govorijo, ker skrb za občni blagor nareka jim srce. In ni še minila občinska seja, pa ve že vsa vas ne samo, kaj je bilo na dnevnem redu, ampak tudi, kaj je povedal Peter, kaj je dejal Janez, kako je nasprotoval županu odbornik Cibrov Jaka, kako se je usajal Stibernikov Nace. In še več vedo; še to, kar se

ni govorilo, kajti več ušes več sliši in marsikaj napačno razume.

V večjih občinah imajo že svoje občinske domove, morda društvene dvorane, možje so sami zase, nimajo poslušalcev in ne raznašalcev; če se pa taki najdejo, jih pa človek vsaj ve iskati in pri prihodnji seji prijeti za jezike.

Drugo, kar je mogoče še več vredno, je to, da v primerno velikih občinah lažje dobiš za občinsko gospodarstvo sposobnih mož. Kakor ni vsak otrok sposoben, da mu oče izroči domačijo, tako tudi ni vsak rojen za občinsko gospodarstvo. In če nima občina mož, ki bi skrbeli za njen blagor, gorje ji. Občinska pota dosti jasno govorijo, kakšno je gospodarstvo v občini. Šole in druga javna poslopja tudi. So možje, ki se krčijo za vsak dinar, ki bi koristil javnim napravam in s tem zanemarjajo javno gospodarstvo. Taki ne spadajo v občinski odbor. Toda če drugih ni...

Še eno. **Občinske doklade.** Dobe se majhne občine z veliko davčno močjo. Imajo na svojem območju kako večje podjetje, tovarno, rudokop ali kaj podobnega. Naravno, da imajo tam silno majhne doklade ali pa celo nič. Niti najbolj potrebnih naklad na vsakovrstne pijače nimajo. Deloma zato ne, da se bahajo pred drugimi, češ, mi lahko gospodarimo brez vsakih doklad, deloma pa tudi zato ne, ker ti možje ne vedo, da bi s takimi koristnimi nakladami lahko zasnovali marsikako koristno podjetje, če ne naenkrat, pa vsaj v teku časa. Vzemimo: obč. elektrarno, mlekarno, razne poljedelske stroje, mlatilnice, čistilnice... Druge, manj močne občine, pa pod davčnim bremenom komaj gačajo. Zlasti še zato, ker pivci dobro vedo, kje je žganje

ceneje. In taka žejna duša ti bo šla za en frakelj tudi dve uri daleč. In zakaj naj bi bilo skupnih dobrot deležnih samo par vasi, medtem ko njihovi sosede pod bremenom poginjajo in si ne morejo gospodarsko opomoči.

Torej sklep: Ne premajhnih, ne prevelikih občin. Vsaj 2000—3000 duš naj bi štela vsaka občina. Zato bo gotovo pozdravljena tista postava, ki bo združila majhne drobce v večjo celoto. Velikih občin pa nikarte drobiti!

J. L.

Razstava perutnine in kunccev na velesejmu.

Letos se je upravi ljubljanskega velesejma posrečilo združiti v velesejmu tudi razstavo perutnine od 30. maja do 3. junija in razstavo kunccev od 5. do 9. junija. Organiziral je to prireditelj odsek za perutninarstvo in kuncerejo Kmet. družbe za Slovenijo. Ta je pridobil za perutninarski oddelek 60 perutninarjev, ki so razstavili v 68 kletkah razna plemena perutnine, predvsem kokoši. Med temi se posebno odražajo štajerske kokoši, ki jih je nad 39 kletk, večinoma iz kmetijskih rej mariborske oblasti. S tem je tudi poudarjen pomen tega plemena za naše kmetijske razmere. Tudi druge pasme so zastopane, kakor so plimetke, orpinktoni, rode-island, viandotke in razne druge. Da so tudi naši golobarji prišli s svojimi ljubljenci, je razumljivo, ker spadajo tudi semkaj. Zanimivo je tudi perutninarstvo gospe Černetove, ki je s kurnikom vred privlačna točka vseh udeležencev velesejma. V sredo 5. junija pa nastopi 40 kuncerejcev s svojimi številnimi plemeni, ki se odlikujejo deloma po svoji velikosti, deloma po svojem dragocenem kožu. Tudi ti bodo napolnili vse kletke in nudili pestro sliko športne kuncereje. Vsak posetnik velesejma jo bo vesel. Priporočati je tudi kmetom, da si ogledajo to zanimivost, ki jim bo nudila marsikaj poučnega.

Pozor pred lubadarjem.

Igličasto drevje je v letošnji zimi po mrazu precej trpelo. Mnogo drevja se je posušilo, še več ga pa hira. Na takem drevju se najraje naseli lubadar. Po tem nevarnem gozdnem škodljivcu napadeno drevje se spozna na leseni moki pod luknjicami, ki jih hrošč izvrtja, in po smoli, ki izstopa pozneje iz teh luknjic. Če se lubadar razpase, napade cele gozdove in provzroči lahko ogromno škodo. Z ozirom na to veliko nevarnost, ki grozi letos vsem našim gozdnim posestnikom, če se ta škodljivec ugnezdi, se nujno priporoča vsem lastnikom gozdov, da pregledajo smrekova drevesa in odstranijo vse po lubadarju napadeno drevje. Debla teh dreves se morajo olupiti ter lubje, vršiči in debelejšje veje pod nadzorstvom odraslih na varnem kraju previdno sežgati. Ta postopek predpisuje tudi gozdni zakon in se malomarnost v tem pogledu tudi kaznuje.

Za naše gozde in sadovnjake.

Eni izmed posebno važnih panog našega narodnega gospodarstva se je doslej — tudi že v predvojni dobi — posvečala vse premajhna pozornost: to je kultura našega gozda. Koliko imamo zlasti med vojno dobo pa tudi po tej dobi izsekanih gozdnih kompleksov, ne da bi bilo — če je sploh kaj — poskrbljeno za racionalno in sistematično pogozdovanje.

Hvalevredno podpira oblastna samouprava povzdig živinorej in poljedelstva z znatnimi podporami za izboljšanje gnojničnih jam in hlevov itd. Toda nič manj važno ni izboljševanje naših doslej dokaj zapostavljenih gozdov in zevajočih praznot na izsekanih golih rebrih, ki so jih še do nedavna krasili lepi gozdi. Ne gre le za kras, ampak gre za vir dohodkov, ki jih bo mogoče črpati iz gozdov le, če jih bomo gojili. Predpogoj za to pa je, da se ustanove prepotrebne dre-

veznice, upoštevajoč pri tem klimatične razmere v poedinah — zlasti goratih krajih naše dežele.

Tako se glasi uvod in utemeljevanje k resoluciji, ki je bila sprejeta na občnem zboru županske zveze za ljubljansko oblast dne 29. aprila 1929.

Resolucija sama, ki je bila predložena gospodu komisarju oblastne samouprave, pa se glasi:

1. Gospod komisar oblastne samouprave se naproša, da dovoli že letos iz oblastnih sredstev potrebno vsoto, da se po potrebi krajev in po zaslišanju strokovnjakov že letos prične z ustanavljanjem drevesnic za gojitev gozdnih sadik.

Skoda bi bilo namreč vsakega leta, ki bi se pri tem zamudilo.

2. Sporedno z gojitvijo drevesc za zasajanje gozdnih kompleksov naj se posveča posebna pažnja tudi na gojitev sadnega drevja, ki je v sedanji obliki gotovo nezadostna. Potrebne so torej tudi za to kulturno panogo našega narodnega gospodarstva novo urejene drevesnice, že obstoječe pa izboljšanja in izpopolnitve.

3. Vsem onim, ki bodo izboljšali svoje gozde po predpisih, ki naj se izdajo v tem pogledu, naj se dovolijo in izplačajo primerne nagrade, ki jim bodo v izpodbudo, splošnosti pa v veliko korist.

Ta akcija Županske zveze — če se izvede, kar je pa seveda zavisno ne le od oblastne samouprave, marveč tudi od drugih činiteljev, bo rodila obilen sad, če ne že za sedanj, gotovo pa za bodoči rod. Toda ne samo naloga oblastne samouprave bodi izvrševati ali vsaj izdatno pospeševati izproženo akcijo: vse samoupravne edince in zasebna pobuda morajo na delo! Zlasti pa naj bi se poleg občin, ki gotovo ne smejo manjkati pri tem delu, zavzele za izvršitev tako važne narodno-gospodarske naloge okrajne blagajne, ki bodo prav sedaj pričele poslovati v novi sestavi, ker bo njihov delokrog v gospodarstvu odkazanega im področja velepomemben in zna-

ten. Te nove samoupravne edince bodo še prav posebno poklicane vsaka v svojem okraju skrbeti za povzdig gozdarstva in sadjarstva. Mi slim, da bi se glede na različno podnebje v raznih delih naše pokrajine moglo združiti po več okrajnih blagajn za skupno delo pri ustanavljanju drevesnic oziraje se pri tem na enakost podnebja v posameznih krajih.

F. K.—n.

Denar.

g *Uradni tečaji za junij.* Prinašamo tu uradne tečaje, kakor jih je finančni minister določil za mesec junij. V oklepajih pa tiste vrednosti, ki jih te dni zaznamuje ljubljanska borza: 1 angleški funt 276 Din (276.05), 1 turška lira 247 Din, 1 napoleon 218 Din, 1 ameriški dolar 56.80 (56.80) Din, 1 kanadski dolar 56.50 Din, 1 holandski goldinar 22.87 (22.88) Din, 1 švedska krona 15.16 Din, 1 danska krona 15.13 Din, 1 norveška krona 15.14 Din, 1 nemška marka 13.53 (13.57) Din, 1 švicarski frank 10.956 (10.96) Din, 1 madžarski penga 9.92 (9.92) Din, 1 španska peseta 8.08 Din, 1 avstrijski šiling 8 (7.99) Din, 1 belgijski belg 7.90 (7.91) Din, 1 poljski zlatnik 6.37 Din, 1 italijanska lira 2.98 (2.98) Din, 1 francoski frank 2.22 (2.22) Din, 1 češka krona 1.684 (1.686) Din, 1 grška dragma 0.738 Din, 1 bolgarski lev 0.41 Din, 1 rumunski lej 0.337 Din. — Uradni tečaji veljajo za obračunanje državnih obveznosti; v oklepajih navedeni tečaji so notirali na ljubljanski borzi; denarni zavodi pa plačujejo pri zamenjavi in nakupu nekoliko nižje, pri prodaji pa nekoliko višje cene.

Cene.

g *Tržišče z žitom.* Žitna kupčija je je v hudi krizi. Čikaška borza je zaznamovala dobre izgleda žitne letine in pokazala na velike lanske zalogo in cene so začele nenavadno padati: Najhujši udarec je zadel madžarske žitne trgovce, ki niso pričakovali tako

hudega padca. Temu udarcu je sledil drugi, ki je zadel našo žitno kupčijo. Padcu žitnih cen so pa sledile tudi vse druge države in tako je razumeti, da Jugoslavija vzlic nizkim cenam še vedno ne more izvažati, ker so drugod cene še nižje. Zato se padanje še vedno nadaljuje. Tako notira v Novem Sadu vršačka pšenica 207.50—212.50 Din, moka »Og« 322.50—327.50 Din, koruza bačka 215—220 Din za 100 kg. Pod takimi razmerami je kupčija naravno mrtva, ker se pričakuje že nižjih cen.

g Ljubljanska blagovna borza. Z ozirom na stanje žitnega tržišča vlada tudi na ljubljanski blagovni borzi mrtvilo. Kupuje se samo za dnevno porabo. Ponudbe za blago postavljeno na vsako postajo Slovenije in plačljivo v 30 dneh so bile minule dni sledeče: pšenica bačka 80 kg težka za 100 kg 267.50—270 Din, moka Og v Ljubljani 390—395 Din, koruza laplatska 312.50—315 Din, bačka 297.50—300 Din, ječmen 342.50—245 Din, bački ječmen 67—68 kg 320—325 Din, oves bački 265—270 Din.

g Lesno tržišče. Cene za razne vrste lesa so dandanes približno sledeče za kubični meter franko meja postavljen v vagon: trami 300—340 Din, hrastove podnice 1350 Din, frizi po kakovosti in vrsti 1300—1350 Din, nesortirani 1000—1100 Din, hrastovina okrogla 340—350 na nakl. postaji, borovi brzozjavni drogovi 320—330 Din. Drva po 24 Din za 100 kg fko. meja. Jamski les se plačuje na nakladalni postaji po 150—170 Din, brusni les pa okrog 250 Din fko. meja. — Največ povpraševanja je po drvah, po železniških pragovih, po mehkem stavbnem lesu za Francijo. Vedno se išče zlahtni les kakor oreh in javor. Manj povpraševanja je po bukovini, ker je sezona pri kraju in so cene nekoliko previsoke.

g Mleko, maslo, sir. Mleko. Pomanjkanje mleka je ponehalo, ko je začela zelena krma. Danes je cena 2.50 do 3 Din liter na trgu, medtem

ko stane na dom dostavljeno še vedno po 3.25 Din. — **Maslo.** Cene maslu so slabe, ker je velikonočna prodaja bila pičla. Danes notira čajno maslo najboljše kakovosti po 48—50 Din, kmečko maslo po 30—36 Din na debelo. Na drobno so te cene okrog 20 odstotkov višje. Kuhano maslo po 35 Din. — **Sir.** Domači ementalški sir 30—34 Din za kg na debelo, na drobno 40—45 Din, trapistovski 25—28 Din na debelo in po 32—25 Din na drobno. — **Jajca.** Na drobno po Din 1.25, pri nakupu po 0.95—1 Din za komad.

Živina.

g Mariborski sejem 28. maja. Prigon je znašal 15 konj, 16 bikov, 67 volov, 342 krav in 23 telet, skupno 530 komadov. Cene: debeli voli za kg žive teže: 9.50—9.75 Din, poldebeli 8.50—9 Din, vprežni 6.50—8 Din, biki za klanje 8—9.50 Din, klavne krave 7.50—8.50 Din, plemenske krave 6.50—7 Din, molzne krave 7—8 Din, breje krave 7—8 Din, mlada živina 7.50—10 Din, teleta 12—13 Din. Prodanih je bilo 378 komadov, od teh za izvoz v Avstrijo 43, v Italijo 35. Volovsko meso II. 12—13 Din, telečje meso I. 15—22.50 Din, svinjsko sveže meso 15—27.50 Din.

g Živinski sejm v Ptujju. Na zadnji živinski sejm je bilo priganih 363 glav goveje živine, od teh 130 krav, 70 telic, 87 volov, 66 juncev, 13 bikov in 58 konj. Cene za kg žive teže so bile: voli 7—10 Din, junci 6.50—9.50 Din, biki 6—9.50 Din, krave 4—7.50 Din, telice 6.50—9.50 Din. Konji za komad 500—6000 Din. Prodanih je bilo 214 glav goveje živine in 22 konj.

g Prasičji sejm v Ptujju. Pripeljanih je bilo 354 prasičev, ki so se prodajali po 10—13 Din za kg žive teže. Osemtedenski pujski so se oddajali od 100 do 250 Din za komad. Prodanih je bilo 185 glav.

g Na Hrvaškem so cene za živino so cene za živino precej visoke. Tako plačujejo za kg žive teže: vole po 10—12 Din, krave I. 8—10 Din, II. 6—

8 Din, biki 8—10 Din, teleta 18—20 Din, prasiči špeharji po 16—17 Din, pršutarji 14—16 Din.

Razno.

g Vrednost medu. Zdravniki ne priporočajo medu samo kot prehranjevalno sredstvo, ampak v prvi vrsti tudi kot zdravilo proti davici, pljučnih boleznih, proti malokrvnosti itd. Med gre neposredno v kri ter nima nikakih odpadkov, živcem pa daje svežost. Ker je lahko prebaven, se smatra tudi kot dobro sredstvo za spanje. Tudi želodčne bolezni se z njim zdravijo. Celo kot kozmetično sredstvo se rabi, ker postane koža po medeni vodi bolj gladka in prožna.

g Stanje hmelja v Sloveniji. Kakor poroča Hmeljarsko društvo v Žalcu, so bile vremenske razmere za hmelj v zadnji dobi ugodne. Hmeljske rastline so se ugodno razvijale, ker so imele dovolj toplote in padavin. V zgodaj obrezanih nasadih so trte dosegle že višino nad polovico drogov. Vobče je stanje dosežaj ugodno. Zemlja v hmeljiščih se je že ponovno zrahljala in očistila plevela, v krepkih vrtovih so se vrste že lahko obsipavale in trebile zalistnikov. Od škodljivcev je nastopil bolhač, tuptam se opaža že tudi stenica in aphid-muha. V nekaterih delih okoliša je tudi nevihtia s točo provzročila škodo. — Minuli teden se je večja množina lanskega hmelja prodala po 10—12 Din za kg.

g Naš izvoz v aprilu. Kakor že znano, je naš izvoz v minulem letu znatno padel, in se je ta padec nadaljeval tudi v prvih treh mesecih tega leta. Temu je bila vzrok ostra zima in druge prometne težkoče. Primanjkljaj je znašal v prvem tromesečju 62 milijonov Din. V aprilu se je pa naš izvoz naglo razvil tako, da nismo samo izravnali dotedanjega primanjkljaja od 62 milj. Din, ampak dosegli celo višek od 125 milj. Din. V aprilu smo izvozili 303.800 ton blaga v vrednosti od 615 milj. Din, medtem ko smo lani v istem

mesecu izvozili le za 428 milj. Din. Lanski izvoz smo prekoračili torej za 184 milj. Din. V aprilu t. l. smo prvič letos izvozili nekaj več pšenice in sicer 1990 vagonov v vrednosti skoraj 50 milj. Din. — V prvih štirih mesecih letošnjega leta smo izvozili 1 milijon 276.200 ton v vrednosti 1925.2 milj. Din napram 1.337.900 tonam odnosno 1801 milj. Din v istem razdobju minolega leta.

g Znižanje trošarine na žganje. Z ozirom na pritožbe iz Srbije je ministrski svet sklenil znižati trošarino na žganje od 18 do 14 Din na hektolitersko stopinjo. Finančno ministrstvo je že sporočilo vsem finančnim direkcijam, da takoj izdajo podrejenim oblastvom navodila za pobiranje znižane trošarine. Glede povračila razlike na že pobrane vsote po višji trošarini bo finančno ministrstvo izdalo potrebna navodila, čim bo objavljen zakon o znižanju te trošarine.

S zakonom od 15. aprila je bila namreč za celo državo uvedena trošarina v višini 18 Din za hektolitersko stopinjo. V Srbiji ni bilo dosedaj nobene take trošarine. Njena uvedba v taki višini je provzročila popoln zastoj trgovine v tej pokrajini in se je bilo bati, da bo neznatna razlika med trošarino žganje in ono za špirit provzročila naglo nazadovanje produkcije žganja in slivarstva sploh, medtem ko bi produkcije špirta porasla. To je dalo povod za znižanje trošarine na žganje od 18 na 14 Din za stopinjo na hektoliter. Na ta način se zviša razlika med žganjem in špiritom na 9 Din. To znižanje naj bi veljalo že od 15. aprila t. l. nadalje. Poleg tega bo omiljeno postopanje pri kontroli v trgovini. Te olajšave so potrebne, da se narod v Srbiji lažje navadi na to novo davčno obliko.

Kako pa v Sloveniji? S trošarinsko novelo od 15. aprila se je pri nas zvišala od 15 na 18 Din, torej za 3 Din. S sedanjim znižanjem od 4 Din pa pride na 14 Din, torej za 1 Din nižje nego je bila prej. S tem je torej v Sloveniji to vprašanje ugodno rešeno.

Škrlup ali krastavec.

Vsako pozna krastava jabolka in hruške. Včasih plodovi niso samo krastavi, ampak tudi razpokajo, da niso prav za nobeno rabo. Te poškodbe na jabolkih in hruškah povzroča tudi pri nas zelo razširjena bolezen, ki ji pravimo **škrlup** ali **krastavec** (s tujo besedo jo imenujejo fuzikladij). Bolezen nastane na ta način, da se naseli na drevesu — največkrat na listih, mladih poganjkih in pozneje tudi na plodovih — neka glivica, ki preraste s svojim podgobjem (koreninicami) liste in druge dele drevesa in jih ovira v njihovem delovanju ali celo umori. Na gorenji strani listov nastanejo zaradi tega črnkaste, ob robu razdrapane pegice, ki se hitro večajo in zamore staničje, da se list že tekom poletja posuši in odpade. Prav tako se kažejo lise na mladih poganjkih. Mladike so videti pozneje vse razpokane, krastave in grintave. Umevno je, da vse to drevesu zelo škoduje. Les ne more dozoreti in prav lahko pozebe. Ker je zlasti prebava, ki jo opravljajo listi, ovirana, je jasno, da se tudi plodovi ne morejo razvijati kakor bi bilo treba, zlasti, ker se glivica naseli tudi na njih in jih tudi neposredno ovira v razvoju. Kadar se krastavec razpase že zgodaj spomladi, tedaj popolnoma uniči mlade, nežne plodove, da nerazviti odpadejo. Pozneje pa povzroči na njih znane kraste, ki zelo zmanjšajo vrednost sadu, ali ga celo tako pokvarijo, da ni niti za sadjevec, kamoli za jed.

Sirjenje krastavca je zelo odvisno od vremena. Posebno mu ugaja toplo, vlažno vreme. Glivica rodi celo poletje trose (seme), ki širijo bolezen na vse strani. Zimo prebije seme v silno majhnih mešičkih, ki jih je po več skupaj zaprtih v nekakih pušicah največ v odpadlem listju. Ko se na pomlad svet ogreje, se pušice odpro, iz njih se vsujejo mešički, polni trosov fuzikladija. Ti mešički po-

čijo in iz njih srčce trosi na vse strani. Veter jih raznaša in tako pridejo zopet na jablane in hruške in bolezen je tu.

Krastavec je jako škodljiv zaje-davec, ki ne pokvari le plodov, ampak slabi tudi drevje samo. Neogibno potrebno je torej, ako hočemo pridelati lepo, čisto sadje in ohraniti drevje zdravo, da se ga lotimo z vso odločnostjo. Kako pa? — Le na ta način, da drevje pravočasno škropimo z 1% raztopino **modre galice** in **apna** (z 1% bakreno-apneno brozgo), kakor je bila opisana v zadnji številki »Gospodarja«. Mnogoletne izkušnje so dobrega izpričale, da dosežemo popoln uspeh, ako škropimo drevje trikrat in sicer prvič preden se razcvete, drugič takoj ko odcvete in tretjič ko so plodovi za lešnik debeli. Škropiti moramo v **lepem vremenu**, da škropiva ne spere dež, preden se je posušilo in pa tako, da pada brozga na liste in sploh na drevo v **najlinejši meglici**, ki se vleže kot nežna rosa po vseh mladičnih delih drevesa (po listju, mladikah in plodovih). Po vinorodnih krajih, kjer že več desetletij tako škope vinsko trto, ne bo težko razširiti škropljenje tudi na sadno drevje. Težje gre to v drugih krajih, kjer ljudje tega dela niso vajeni. Pa se ga bo treba navaditi, sicer je naše sadjarstvo izgubljeno. Zato nujno priporočamo, da že letos poškropi tu in tam kdo in vsaj kako manjše drevo, ki obeta obilen pridelek.

Narheto bakreno-apnene brozge uporabljajo v novjšem času v varstvo pred krastavcem tudi **apneno-žvepleno brozgo** in pa neko sredstvo z imenom **solbar**.

Razširjenje krastavca tudi kolikor toliko omejino, ako vsako jesen skrbno in do čistega pograbimo v sadovnjaku odpadlo listje in ga sežgemo.

* Vsa sredstva za zatiranje škodljivcev ima v zalogi tvrdka Chemotechna v Ljubljani.

Za krastavec niso vse sorte jabolk enako dovzetne ali občutljive. Nekatere so posebno nagnjene k tej bolezni, drugih se pa ogiba ali jih napada le prav neznatno. Zato se zelo uspešno branimo te bolezni, ako sadimo le bolj take sorte, ki so se izkazale, da se jih škrlup ne prime izlepa. Take sorte bi bile n. pr. Baumannova reneta, blenheimška reneta, Jakob Lebel, kanadka, ontario, prinčevovo jabolko, boskopski kosmač in razne domače sorte. Vobče velja pravilo, da čim zlahtnejša je kaka sorta, tem občutljivejša je za škrlup in obratno. S.

Ign. Šubelj:

Železni predmeti v prebavilih.

Pri raztelesenju goveje živine dobimo v njenih prebavilih mnogokrat razne železne predmete: žeblice, igle, lasnice, žice itd. Ti predmeti, ako leže dolgo v prebavilih, so večasih zelo razjedeni od alkalične tekočine, ki se izteka iz žlez v prebavilo.

V večini slučajev ne opazimo pri živalih, vsaj v začetku, nobenih sprememb, ako leže predmeti v legi, da ni ost obrnjena proti preponi. Žival v tem slučaju ne čuti posebnih motenj in lahko dočaka starost.

Živalska prebavila se v zdravem stanju vedno širijo in krčijo, posebno ko se je žival nasitila. Širjenje in krčenje ima namen pahniti v enakih presledkih v primernih kepah požuto krmo nazaj v gobec, kjer jo žival še enkrat do dobra zmelje v kašnato snov, ki se prepoji s slino. Ima pa tudi namen, da se kašnato snov v prebavilih premeša in s tem pride v dotik z cstenjeno prebavil, ki je preraslo z mlijjoni srkalie in popijejo raztopljen redilne snovi, ki se pretakajo p mezgovnicah dalje v kri.

Ker se prebavila krčijo in širijo, se mnogokrat primeri, da ostre stvari, če leže v pripravnih legi, predero prebavila, za tem prepono, se zapičijo v

pljuča in končno v srce, kar povzroči smrt živali.

Dognati, ali ima žival železen predmet v prebavilih ali ne, je težko, ker se le malokdaj za gotovo ve, da je žival kaj takega požrla in ker ni za to nobenega zanesljivega znamenja. Kadar železen predmet prodira že proti srcu, takrat nastopijo pojavi pri živali, ki so tipični za to obolenje. Kolikor bolj globoko železni predmet prodira proti srcu, bolj očitni so znaki, ki nas pčučje, da ima žival zapičen skozi prebavilo in prepono v pljuča železni predmet.

Znaki za obolenje so sledeči: žival preneha jesti in prežvekovati ter je večinoma zaprta. Milo in jokajoče gleda okrog sebe, pokašljuje, stoka, preden vstane. Hodi zelo klavrno in se nerada premika; saj ji vsak pregib povzroča bolečine z zbadanjem v notranjosti. Ako žival stisnemo za hrbet, prsa, posebno ako močno pritisnemo na lopatico prsne kosti, kjer leži kapica, se žival stokajoče zgane. To je najzanesljivejši znak, da ima žival zapičen železen predmet v prebavilih. Žival tudi težko hrope in pokašljuje. Če pritisnemo uho na levo stran prsnega koša, slišimo časih čudno klopotanje srca.

Značilno, da se bliža ost predmeta srcu, je, če živali oteče prednja stran prsi in vrat. Takrat je znamenje, da se bliža katastrofa; žival lahko pade in je trenutno mrtva. V tem slučaju naj nihče ne pričakuje, da bo živali odleglo; smrt je neizbežna ter vsaka pomč zama. Pokličite hitro mesarja, da žival zakolje!

Ako pregledamo v mrtvi živali notranje spremembe, vidimo, da so pljuča okrog železnega predmeta celo spremenjena, polno gnoja in vse vnete. Čuditi se moramo, da žival ni že poprej poginila.

Preprečiti, da žival ne bi požrla nikdar železnih predmetov, skoro ne moremo. Žeblice, igle, žica ter drugi železni predmeti se nahajajo na njivah in travnikih. Pri košnji in žetvi pridejo v seno in slamo ter se tako po-

lagajo živalim. Govedo hitro žre, ter prvič nič ne premeleje krme, ampak skoro celo požira. Nič ni čudnega, da pri tem zdrknejo v golj razni železni predmeti.

Našim živinorejcem toplo polagamo na srce, naj pazijo kolikor mogoče, kaj polagajo živalim. Z največjo natančnostjo se prepreči mnogo nesreč.

Blaženi Janez Bosco.

Dne 2. junija je bil v Rimu proglašen za blaženega Janez Bosco, ustanovnik salezijanske družbe, apostol mladine in eden izmed najpomembnejših osebnosti preteklega stoletja. Velike slovesnosti, ki so se vršile v Rimu ob proglasitvi ter ogromno število vernikov in cerkvenih dostojanstvenikov, ki so za to priliko prihiteli v večno mesto iz vseh delov sveta, jasno pričča o pomembnosti tega dogodka.

Janez Bosco je bil rojen l. 1815. v vasički Beki, kakih 40 km od Turina. Že od mladosti je nekako nagonsko čutil v sebi poklic delovati za mladino in željo postati duhovnik. Radi bede v domači hiši se je moral boriti z neštetimi težavami, preden je dosegel svoj cilj.

L. 1841. je bil posvečen v mašnika in še isto leto, na praznik Brezmadežne je pričel svoje plodonosno delovanje v prid zapuščenim mladini. Začetki tega delovanja so bili zelo

skromni: začel je z enim samim gojencem in sicer v majhni sobici poleg zakristije cerkve sv. Frančiška Asiškega v Turinu. Prvemu gojencu so se pridružili kmalu še drugi. Krdelo je naščalo od nedelje do nedelje in Blaženi jih je poučeval v krščanskem nauku, jih vodil v cerkev k službi božji ter jim dajal nauke, ki bi jih obvarovali pred slabimi vplivi med tednom.

Kmalu pa je spredvidel potrebo, da odpre zavode za notranje gojence. Tudi tu je bil začetek zelo skromen: prva spalnica je bila kuhinja, kjer je gospodinjala njegova mati. Kmalu pa je s prispevki blagih dobrotnikov sezidal zavod in število notranjih gojencev je bilo vedno večje.

Te njegove začetne naprave so se čudovito naglo razvijale in število zavodov se je kaj hitro množilo po vsej Italiji in tudi izven Italije.

Da bi zagotovil svojim napravam obstoj, je ustanovil Salezijansko družbo in Zvezo sotrudnikov, ki naj bi njegovo družbo gmotno podpirali.

Za delovanje med žensko mladino je ustanovil družbo hčera Marije Pom., ki ima danes zavode po vseh delih sveta.

Odlikoval se je po izredni delavnosti, zlasti pa po svetem življenju, radi katerega je sedaj povzdignjen do oltarske časti.

Najpopolnjši
STÖWER
šivalni stroji

za šivanje, krojače
in čevljarje ter za
vsak dom.

Preden si nabavite
stroj, ogledite si to
izrednost pri tverdis

L. Baraga,
Ljubljana
Selenburg. ul. 6
Brezplačen pošt.
13 letno jamstvo.